

ОЦІНКА ВПЛИВІВ НА ДОВКІЛЛЯ В ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЄКТАХ

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Дні занять, час занять, аудиторія: будуть доступні згідно розкладу.

Лекції проводить

ПІБ	доктор. біол. наук, доцент заступник директора з наукової роботи, Морозова Тетяна Василівна
------------	---

Контактна інформація	електронна пошта – tetiana.morozova@ukr.net
-----------------------------	---

Аудиторія	
------------------	--

Час консультацій	Середа 13.10-15.00
-------------------------	--------------------

Семінарські / практичні / лабораторні заняття проводить

ПІБ	канд. біол. наук, доцент кафедри, Морозова Тетяна Василівна	Д
------------	---	---

Контактна інформація	електронна пошта – tetiana.morozova@ukr.net	ел те
-----------------------------	---	----------

Аудиторія		31
------------------	--	----

Час консультацій	Середа 13.10-15.00	С
-------------------------	--------------------	---

Анотація дисципліни

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів знань та практичних навичок щодо аналізу впливів інфраструктурних проєктів на навколишнє середовище. У рамках курсу розглядаються сучасні підходи до екологічного супроводу планування, будівництва та експлуатації об'єктів транспортної, енергетичної, водогосподарської та міської інфраструктури. Особливу увагу приділено методам виявлення, прогнозування та мінімізації потенційно негативних наслідків для екосистем, здоров'я населення та природних ресурсів. Опановуються принципи стратегічної та проєктної екологічної експертизи, нормативно-правове забезпечення, роль громадськості, інструменти ГІС, аналіз життєвого циклу та підходи до обґрунтування сталості проєктних рішень. Дисципліна має прикладне значення для фахівців у сферах екологічного менеджменту, проєктування, урбаністики та просторового планування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Оцінка впливів на довкілля в інфраструктурних проєктах» є системний аналіз взаємозв'язків між діяльністю, пов'язаною з реалізацією інфраструктурних проєктів, та станом довкілля, а також методи і підходи до прогнозування, обґрунтування, зниження та моніторингу екологічних наслідків таких проєктів.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна орієнтована для здобувачів, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Екологія», і поєднує знання з технічних наук, природничих дисциплін та нормативно-правової бази. Її зміст ґрунтується на екології, геоінформатиці, моніторингу довкілля, токсикології, охороні атмосферного повітря, ґрунтів, водних ресурсів, екологічному менеджменті та праві. Важливу роль відіграють інженерні підходи

до проєктування, моделювання екологічних наслідків, технології поводження з відходами, аналіз життєвого циклу, а також принципи сталого розвитку. Застосування ГІС, експертних методів і інструментів аналізу ризиків забезпечує інтеграцію даних і прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері екобезпеки

Навчальна дисципліна «Оцінка впливів на довкілля в інфраструктурних проєктах» розрахована на 120 годин та 4 кредити ECTS

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль 1. Оцінка впливу на довкілля (ОВД): загальний огляд процедури та роль органів місцевого самоврядування (ОМС)

Тема 1. Теоретичні основи оцінки впливу на довкілля (ОВД)

- Поняття, завдання та принципи ОВД
- Законодавче регулювання та міжнародні підходи
- Роль ОВД у системі екологічного управління

Тема 2. Методи і підходи до визначення впливів на компоненти довкілля

- Оцінювання впливів на повітряне середовище, водні ресурси, ґрунти
- Біотичні компоненти, ландшафт, клімат, соціальне середовище
- Методи кількісного, якісного, інтегрованого аналізу

Тема 3. Процедури та етапи проведення ОВД в інфраструктурних проєктах

- Скринінг, скопінг, підготовка звіту з ОВД
- Проведення громадських обговорень
- Прийняття рішень і екологічний супровід проєкту

Модуль 2. Механізми реалізації ОВД

Тема 4. Геоінформаційні системи та моделювання в оцінці впливів

- Застосування ГІС-технологій у просторовому аналізі
- Моделювання розсіювання забруднень та впливів
- Інструменти візуалізації ризиків

Тема 5. Оцінка ризиків та кумулятивних впливів

- Екологічний ризик: класифікація, кількісна оцінка
- Методи виявлення кумулятивних, відкладених та синергічних ефектів
- Впровадження принципу запобігання та мінімізації

Тема 6. Практичні аспекти екологічної експертизи та приклади з практики

- Аналіз типових інфраструктурних проєктів (дороги, ГЕС, сміттєпереробні заводи тощо)
- Оформлення звітної документації
- Роль експертів, органів влади та громадськості у процесі ОВД

Методи контролю:

– поточний контроль (опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, реферативні повідомлення та їх обговорення, представлення презентації за темами; перевірка індивідуальних завдань, модульні контрольні роботи, тощо);

– підсумковий контроль (екзамен).

Оцінювання

Підсумкова оцінка вивчення курсу розраховується з використанням наступних категорій:

Поточне тестування та самостійна робота (максимальна кількість балів)						Підсумковий контроль: екзамен/залік	Максимальна кількість балів разом
Модуль 1			Модуль 1				
Активність	Поточе тестування	Модульний контроль	Активність	Поточе тестування	Модульний контроль		
1	2	3	4	5	6	7	8
Семестр							
5	10	15	5	10	15	40	100

Політика несвоєчасної здачі роботи. Поточні та підсумкові контролю проводяться відповідно до встановлених відділом аспірантури та докторантури графіків. У випадку неявки здобувача на контроль за поважних причин є можливість індивідуального проведення в узгоджений з викладачем термін за наявності **дозволу відділу аспірантури та докторантури**.

Повторне складання екзамену у випадку отримання незадовільної оцінки допускається не більше двох разів: один раз – викладачу, другий – комісії, яка створюється відділом аспірантури та докторантури.

Запізнені завдання. При здачі роботи без поважної причини пізніше встановленого терміну оцінка буде знижена на 10 %. Технічні проблеми (поломка обладнання, проблеми з друком) не є поважною причиною для несвоєчасної здачі роботи.

Політика переоцінки. Упродовж тижня після оголошення результатів поточного контролю здобувач освіти може звернутися до оцінювача за роз'ясненням і/або з незгодою щодо отриманої оцінки. У випадку незгоди з рішенням оцінювача щодо результатів семестрового контролю здобувач освіти може звернутися до оцінювача з незгодою щодо отриманої оцінки у день її оголошення. Перескладання семестрового контролю з метою підвищення позитивної оцінки не допускається.

Політика відвідування та / або активності.

Відвідування навчальних занять є обов'язковим для здобувача освіти. Вільне відвідування лекційних занять можливе лише за **дозволом відділу аспірантури та докторантури**. Невиконання здобувачем освіти завдань, що визначені індивідуальним навчальним планом практичних, семінарських і лабораторних занять, через відсутність на заняттях є підставою для прийняття рішення про недопущення до семестрового контролю. За рішенням завідувачки відділу аспірантури та докторантури буде надана можливість виконати пропущені завдання за індивідуальним графіком (але не пізніше, ніж до завершення семестрового контролю).

Плагіат, академічна доброчесність

Порушенням академічної доброчесності є:

- академічний плагіат;
- фальсифікація;
- списування;
- обман;
- хабарництво.

При проходженні контролю (поточного або підсумкового) особа, яка проходить контроль,

не має права використовувати будь яку зовнішню (сторонню) допомогу. Якщо оцінювач підозрює особу, що проходить контроль, у використанні недозволених допоміжних засобів, він має право запропонувати їй учинити дії, які б спростували підозру. У разі відмови, списування, використання недозволених допоміжних засобів чи зовнішньої допомоги (обману) результат оцінюється як «незадовільно».

Поведінка в аудиторії.

Ноутбуки та портативні пристрої можна використовувати **ВИКЛЮЧНО** з навчальною метою за вказівкою викладача. Неправильне використання ноутбуків чи кишенькових пристроїв вважатиметься порушенням дисципліни, викладач має право ініціювати відповідні дії. В аудиторії забороняється вживання їжі, напоїв (за винятком води). Здобувачі та викладачі повинні дотримуватися етичних норм поведінки.

Для здобувачів з обмеженими можливостями або особливими потребами слід звернутися до **Центру підготовки фахівців та наукових кадрів** та обговорити з викладачем питання організації навчання якомога раніше.

Зв'язок з викладачем: tetiana.morozova@ukr.net

Рекомендована література

1. Оцінка впливу на довкілля. Конспект лекцій: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / укладачі М. І. Козак, В. В. Шаравара, І. В. Федорчук. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 146 с URL: <https://surl.li/juojsj>
2. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС : навч. посіб. / уклад.: О. С. Мельник, В. Г. Скляр, І. М. Коваленко, І. В. Васькіна, М. Ю. Шерстюк. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 166 с. URL :<https://surl.li/csxfsw>
3. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. 152 с URL: https://jm.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/posibnik_1623674876.pdf
4. Алексеева Є. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» / Є. Алексеева; за заг. ред. О. Кравченко Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”». 2018. 60 с URL:<https://surl.li/qwnnmc>
5. Доступ до інформації для потреб участі громадськості у процедурі ОВД в умовах воєнного стану (Аналітична записка) 2022. URL: <https://surl.li/fmldel>
6. Європейська інтеграція у сфері оцінки впливу на довкілля. У 3 ч [Текст]. Ч. 2: Нормативно-правова база у сфері оцінки впливу на довкілля / [упоряд. Є. Алексеева та ін.]. Київ: Норма, 2018. 117 с.
7. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості (посібник) / Є. Алексеева [за заг. ред. О. Кравченко] — Видавництво «Компанія “Манускрипт”» Львів, 2017. 36 с https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/EPL_OVD_posibnuk_Net.pdf
8. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» / (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 29, ст. 315). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19/conv#n195>
9. Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля: Постанова Каб. Міністрів України № 1010 від 13.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1010-2017-%D0%BF#Text>
10. Зюзюн В. І., Морозова Т. В., Морозов А. В. (2022) Оцінка впливу на довкілля при будівництві та реконструкції автомобільних доріг. *Дороги і мости*. 26, 285–299. DOI: <https://doi.org/10.36100/dorogimosti2022.26.285>

11. Міронова Н. Г., Морозов А. В., **Морозова Т. В.**, Рибак В. В. (2021) Дослідження акустичного навантаження від транспортного потоку на прикладі міста Хмельницького. *Дороги і мости*. 24, 193-205. DOI: <https://doi.org/10.36100/dorogimosti2021.24.193>
12. Морозов А. В., **Морозова Т. В.**, Рутковська І. А. (2021) Принцип забезпечення екологічного континуїтету у зонах впливу автомобільних доріг загального користування. *Дороги і мости*. 23, 237-250. DOI: <https://doi.org/10.36100/dorogimosti2021.23.237>
13. Матус С. А., Морозов А. В., **Морозова Т. В.**, Рутковська І. А., Хрутьба В. О. (2020) Особливості інтеграції екодуків в дорожню мережу України для збереження біорізноманіття. *Дороги і мости*. 21, 86-94. DOI: <https://doi.org/10.36100/dorogimosti2020.21.086>
14. Медведєв К. В., Морозов А. В., **Морозова Т. В.**, Рутковська І. А., Хрутьба В. О. (2020) Основні технічні принципи проектування біопереходів. *Дороги і мости*. 22, 234-248. DOI: <https://doi.org/10.36100/dorogimosti2020.22.234>
15. **Морозова Т. В.**, Цюман Є. С., Кухтик Н. О. Нормування антропогенного навантаження на довкілля: навч. посіб. К.: НТУ, 2021. 160 с. http://lib.ntu.edu.ua/catalog/docs/ecology/ecology_05_2021.pdf
16. Офіційний web-сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України – www.menr.gov.ua